

Ruisrääkkä - kesäyön narisija

Ruisrääkkä on kuulunut peltojemme tyyppilintuihin viime vuosisadan puoliväliin saakka, mutta laji hupeni hyvin vähiin maataloudessa tapahtuneiden muutosten takia. Viime vuosina kanta on vahvistunut, mutta ruisrääkkäkantamme on yhä uhanalainen ja riippuvainen Itä-Euroopasta tulevasta täydennyksestä.

Rääkän havaitsee laulusta

Ruisrääkän ääni on helppo tunnistaa, mutta piilotteleva lintu on vaikea nähdä. Kesäyönä pelloilta kuuluva koiraan soidinlaulu on kauas kuuluva kaksiosainen narina ”kreek-kreek”, joka saattaa toistua läpi yön lähes tauotta. Lintu voi laulaa harvakseltaan päivälläkin. Jos linnun saa näkyviin, vastassa on erikoinen lymyilijä. Rääkkä on räkättirastaan kokoinen, pitkäkoipinen ja lähes pyrstötön kanalintumainen lintu, jolla on kauniin punaruskeat siivet ja muuten ruskeankirjava höyhenpuku. Etenkin koiraan päässä voi nähdä myös siniharmaata väriä.

Ruisrääkkä muuttaa Afrikkaan

Ruisrääkkä on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa talvehtiva muuttolintu. Ensimmäiset rääkit saapuvat yleensä toukokuun ensimmäisellä puoliskolla. Ensimmäisinä saapuneet piilottelevat pajukoissa ja ruovikoissa ja saattavat jo silloin päästellä soidinnarinaansa. Kun heinä tai oras on riittävän korkeaa linnun piilopaikaksi, siirtyvät koiraat pelloille soidintamaan. Hyvällä peltoaukealla saattaa kuulla useita koiraita. Pian parittelun jälkeen koiras siirtyy usein toisille pelloille houkuttelemaan uusia naaraita. Siirtymä voi olla jopa satoja kilometrejä. Naaras munii kuppimaiseen, ruohoista kyhättyyn pesäänsä kymmenkunta munaa, joita se hautoo kolme viikkoa. Poikaset jättävät pesän heti kuoriutumisen jälkeen. Aluksi emo ruokkii niitä, mutta melko pian ne löytävät itse ravintonsa. Naaras munii usein myös toisen pesyeen. Ruisrääkit lähtevät syysmuutolle elo–syyskuussa.

Elinympäristö

Ruisrääkkä viihtyy monenlaisissa ympäristöissä. Suurin osa koiraista hakeutuu heinä- tai kesantopelloille. Vesistöjen ja ojien varsille perustetut suojavyyhykkeet ja -kaistat saavat myös rääkän asettumaan. Etenkin loppukesällä lajin tapaa usein myös viljapelloilta. Joskus ääntelyä voi kuulla myös rantaluhdilta, taimikoista ja puutarhoista. Yleensä räökkäreviirin tuntumassa on joku kosteikko, joka tarjoaa ravintoa etenkin kuivana kesänä. Avo-ojitetut pellot ovat suosittuja, sillä ravintotilanne ja suojautumismahdollisuudet ovat paremmat kuin salaojitetuilla alueilla. Ruisrääkän poikue liikkuu laajalla alueella ravinnon haussa, eikä koiraan soidinäänestä voi päätellä naaraan ja poikasten tulevaa ruokailualueita.

Ravinto

Ruisrääkkä popsii lähes kaikkea mitä kiinni saa. Ravintolistaan kuuluu suuri osa peltojen hyönteislajeista ja hämähäkeistä sekä matoja, kotiloita ja sammakoita. Ainakin muuttomatkoillaan se tulee toimeen myös siemenravinnolla.

kuva: Christof Bobzin

kuva: Joumi Valkeentunt

Ruisrääkän väheneminen johtuu yleisestä maatalouden tehostumisesta ja yksipuolistumisesta. Laji on löytänyt kesantopelloista mainion turvapaikan itselleen. Ruisrääkkä saattaa melko sopeutuvana ja suuria poikueita tuottavana lintuna menestyä jatkossa hyvinkin, kunhan se otetaan pienin toimin viljelyssä huomioon.

MITEN MINÄ VOIN AUTTAA RUISRÄÄKKÄÄ?

- **Niitä keskeltä reunoille tai pienempi ala kerrallaan.** Tutkimusten mukaan tällainen niittotapa säästää poikasia silpoutumiselta niittotöiden yhteydessä, koska ne ehtivät siirtyä alta pois.
- **Käytä traktorin ja niittokoneen edessä puomia,** johon on kiinnitetty kettinkiä tai muuta laahusta, joka säilyttää linnut jo vähän ennen terän saapumista.
- **Pienennä työskentelynopeutta,** jotta rääkät ehtivät suojaan. Ruisrääkät pake-nevat suojaan juoksemalla, vain harvoin lentämällä. Nopeasti liikkuva maatalouskone voi yllättää rääkän, vaikka se onkin hyvä juoksija.
- **Pidä sänkikorkeus puinnissa riittävän korkeana,** jotta terät menevät suojaan painautuneiden räakkien ja niiden poikasten yli.
- **Käytä torjunta-aineita harkiten** ja vältä niiden käyttöä etenkin pientareiden ja suojakaistojen läheisyydessä. Näin pellon pikkueliöt säästyvät ravinnoksi rääkille.
- **Jätä pensaita ojien reunoille** räakkien suojapaikoiksi.
- **Niitä kesantopellot mahdollisimman myöhään** kesällä, jotta rääkän poikaset ehtivät varttua kasvillisuuden joukossa riittävän suuriksi.
- **Jätä leveät suojakaistat peltojen reunoille.** Niiltä löytyy suuri määrä hyönteisiä ja muita pikkueläimiä ruisrääkän ravinnoksi. Perusta mahdollisuuksien mukaan suojavyöhykkeitä.
- **Jätä latojen ja muiden rakennusten läheisyyteen ja avoimien kumpareiden, kivistäsojen ja isojen kivien ympärille viljelemättömiä niitty-laikkuja.** Rääkkä löytää niiltä ravintoa ja suojaa.
- **Suosi avo-ojia ja kosteikkoja** ruisräakkien suoja- ja ruokailupaikoiksi.

Näistä toimista hyötyvät monet muutkin eläin- ja kasvilajit. Osaan toimista voi saada myös maatalouden ympäristötukea.

Lisätietoja:

BirdLife Suomi ry
PL 1285, 00101 Helsinki
puh (09) 4135 3300
sähköposti: toimisto@birdlife.fi
<http://www.birdlife.fi/>